

Altın Aramacılığında, Türkiye Çağdaş Platformda Yerini Alacak ve Umrek Raporlama Standart Kodu

Gülay SEZERER KURU

Msc. QP, Certified Professional Geologist, CPG
European Federation Geologist, Euro-Geol., EFG
Umrek Professional Geologist

Altın Aramacılığında, Türkiye Çağdaş Platformda Yerini Alacak

Yer bilimleri oldukça zor bilim dallarından birisidir. Örneğin sağlık bilimlerinden bile daha zor olduğunu bilmekteyiz. Tıp fakültesi öğrencileri, üniversite sınavına giren en başarılı öğrencilerden seçilerek alınmaktadır. Başta şu biliniyor ki bu bilim zor ve bu bilimde de insan yetiştirmek için insan üstü çaba gerekir. Ancak, şu da bir gerçektir ki insan doğanın bir parçasıdır. Örneğin, doğada

oluşan mineraller nasıl oluşuyorsa/kristalleniyorsa insan vücudunun çeşitli bölümlerinde örneğin, böbrek, safra da da mineraller benzer jeokimyasal olaylara bağlı olarak meydana gelmektedir. Yani biz ancak ve ancak doğayı gerçek olarak çözersek diğer bilimlere de katkı sağlamış oluruz. Buna rağmen ülkemizde son yıllarda mesleğimizde oldukça fazla bir erozyona maruz kaldığımızı üzümlürek te olsa bunu gözlemledik. Halbuki üniversite sınavında en düşük puanlarla tercih

edilen mühendislik dallarından birisi olan jeoloji mühendisliğinin daha yüksek puanlarla öğrenci almasının planını yapması gerekmektedir.

Tabiki bu son kavşağa geliş nedenimiz şu ana kadar alınan bazı yanlış kararlar ve uygulamalar olabilir. Tabiki burada yalnızca bilimsel çalışmalara yönelik kritik değerlendirmeler söz konusudur. İnsanoğlu yaşadığı yeryuvarı üzerinde ilk defa olarak var olmaya başladığı andan itibaren, tüm gereksinimlerini yaşadığı yeryuvarından temin ettiğini biliyoruz.!. Dolayısı ile yaşadığı bu taş küreyi anlamak ve işine geldiği şeyleri kullanmak veya kullanışlı hale getirmek zorundadır. En eski uygarlıklara ait olan arkeolojik kalıntılar ve/veya eski maden ocakları ve bu maden ocaklarında gözlemlenen metal işleme süreçleri, aletleri ve bu süreçlerde kullandıkları teknik materyalleri günümüzde gözlemeleme şansı söz konusu olmuştur. Bunun yanı sıra tüm dünyada yapılan arkeometrik çalışmalar sonucunda, eski maden işletmelerinin özelliklerini birbiri ile karşılaştırıldığında, gelişim süreçlerinin birbirine paralellik sunduğu da gözlemlenmektedir.

Ancak burada altını çizmemiz gereken en önemli konu şudur, nasıl ki antik ilk buğday tohumu Anadolu da bulundu ise ilk metal işleme ve özellikle "ilk kupelasyon" yani kayaların içinden altının eritilerek çıkarılması ve işlenmesi ilk kez olarak Orta Anadolu da yapılmıştır. Bu antik altın üretim ocakları ve işleme tesislerini teknik açıdan incelediğinde, aslında eskiden kullanılan bazı altın üretim işletmelerine ait bilgilerin yok olduğu, kaybolduğu veya halen günümüzde dahi bilinmediği ortaya çıkmaktadır. Aslında eski antik altın ocaklarında, oldukça basit bir kırma öğütme yapıldığını ve daha sonrada çok özel ağaçlar kullanılarak ve çeşitli malzemeler kullanarak ergitme ile altının kazanıldığını görüyorsunuz. Öyle ki yakılan ateş için kullanılan malzemelerin seçiminde, dizilişinde bile muazzam bir düzen, ahenk, özen ve denge olduğu gözlemlenmektedir.

"Geçmiş Geleceğin Anahtarıdır" eğer geçmişi takip edersek günümüzdeki zamanla çeşitli sebeplerle yapılan hatalarla kaybolan bilimsel verileri kaybetmemiş ve devamlılığını sürdürmüş oluruz.

Türkiye de altın madenciliğinin tarihi oldukça eskidir. Cumhuriyetin kurulumundan sonra, 1935'te MTA Genel Müdürlüğü'nün kurulması ile Türkiye de madencilik hızlanmaya başlamıştır. O dönemlerde Türkiye ye Fransız, Alman yer bilimcileri ülkemize davet edilmiş ve uluslararası bilimsel veri akışı canlandırılmaya çalışılmıştır. Günümüzde de bu veri akışının devamlılığının sürdürmekteyiz. Türkiye de altın üreten yabancı şirketlerin ve daha sonrada Türkiye altın madencilik sektörü ne yerli altın şirketlerinin girmesi ile Türkiye'nin yıllık altın üretimi oldukça önemli noktalara ulaşmıştır. Özellikle altın madenciliği konusunda Amerika, Kanada ve Avrupa şirketleri, Türkiye de altın üretimi için çok önemli referanslar teşkil etmiştir. Günümüzde ise yerli şirketlerimiz yabancı şirketlerden daha da iyi işler yapmaktadır.

Umrek Raporlama Standart Kodu

Madencilik sektörü oldukça riskli bir sektördür. Bunun en önemli nedenleri ise, aramalarla ortaya konulacak olan madenin nitelik ve niceliklerinin tahmin edilmesindeki zorluklardır. Başarılı olmak için bu risklerin ortadan kaldırılması yani bilinmeyenlerin doğru, şeffaf, tekrarlanabilir bir şekilde ortaya konulması gerekmektedir ve bu uygulamaların arama ve arama sonrası tüm aşamalarda kullanılması zorunludur. Başka bir deyişle madenlerin kaynak ve rezervlerinin nitelik ve niceliklerinin uluslararası kabul görmüş standartlarda ortaya konması gerekmektedir. Belirlenen bu uluslararası raporlama standart kurallarının arama çalışmaları sonucunda maden yatağının hacim ve tonajının yanı sıra da fiziksel, kimyasal, jeolojik, mineralojik, teknik, teknolojik ve ekonomik, yasal, çevresel ve sosyal tüm özelliklerinin ortaya çıkarılarak, tüm maden yatağının kaynak/ rezervinin belirlenmesinde uygulanması gerekmektedir.

Yatırımcılar, girişimciler için madencilğe yapılan yatırım risklerinin ortadan kaldırılması amacıyla, kaynak güvenilirliğini esas alan sınıflandırmalar doğrultusunda yapmak ve belirlemek durumdadır. Raporlama standartları; borsa ve mali kuruluşlar tarafından, Maden Arama Sonuçları, Maden Kaynakları ve Rezervlerinin, üretimlerinin kamuoyuna rapor edilebilmesi için gerekli asgari standartlar ve bu konuda en iyi uygulamaları tanımlamaktadır. Uluslararası çalışmaları takip ve uyumluluk ve yerli olana güven kapsamında, daha etik, daha doğru, şeffaf madencilik yapma adına UMREK raporlama kodu çalışmalar başarılı olarak tamamlanmıştır. Özellikle borsa ve bankacılık alanlarında oldukça önemli olan ve CRIRSCO ya bağlı olarak "UMREK" Türkiye'nin ulusal bir raporlama kodu yerli ve milli çalışmaların sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

UMREK Raporlama kodunun tanımlanması ile veya kabul edilmesi ile maden arama, araştırma ve üretimi esnasında yapılan çalışmaların, üretilen verilerin uluslararası standartlara uygun, akredite laboratuvarlarda analiz ve testleri yapmış ve yetkin teknik elemanlar tarafından raporlanması ile bu çalışmaların açık, şeffaf ve güvenilir olması, küreselleşen dünyada ve serbest piyasa

ekonomisi koşullarında mühendisler, planlamacılar, madenciler, yatırımcılar ve finans kuruluşları arasında görüş birliğini sağlanmaktadır. Uluslararası ticaretin ve madencilik yatırımlarının artması sebebiyle uluslararası kabul edilebilir bir rezerv/kaynak sınıflandırma sistemi oluşturma ihtiyacı nedeniyle çok sayıda rezerv ve kaynak sınıflandırmaları kullanılmaktadır (JORC, Ni 143-101, PERC vb.). 7 Eylül 2016 tarih ve 29824 sayılı resmi gazetede yayınlanan 6745 sayılı "Yatırımla-

rın proje desteklenmesi ile bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelelerde değişiklik yapılmasına dair torba kanununun 38. Maddesi ile 3213 sayılı kanunun ek 14. madde eklenmesi ile de Maden sahalarında yapılan maden arama ve işletme faaliyetlerin uluslararası standartlara uygun raporlanması ve bu raporlamaların doğru, güvenilir ve şeffaf olmasını sağlamak amacıyla UMREK, Ulusal Madenlerde Rezerv ve Kaynak Raporlama Komisyonu" kurulmuştur.

